

Oman elämän hallinta ja vanhusten palvelut

Väsynyt vanhus istuu omakotitalonsa puutarhassa ja katsoo viimeistä kertaa ympärilleen tutussa pihassa. ”Ihanat, tutut kasvit, joita olen lannoittanut ja leikannut.” Puoliso on jo vuosi sitten muuttanut asukkaaksi kunnan kilpailuttamaan palveluasumisen asumisyksikköön. ”Olisin mennyt hänen mukaansa jo vuosi sitten, mutta tätä ei minulle suotu, koska olin liian hyväkuntoinen. Nyt miehen muisti on jo alentunut, mutta vielä hän minut muistaa, kun lapseni auttoivat käymään hänen luonaan. Sain pitää häntä kädessä, jutella ja jakaa yhteiset muistomme. Joskus joimme vierailulla yhteiset kahvit ja sen jälkeen kävelimme vieraassa puistossa palvelukodin naapurissa.”

Haikeaa, mutta samalla ihanaa istua tässä ja lopulta päästä puolison kanssa samaan asuntoon. ”Mikä taistelu siitä käytiinkään.” Monet itkut itkin, mutta onneksi lapset ja lastenlapset auttoivat jaksamaan, kertoo 92-vuotias vanhus. Eikö vanhan ihmisen mielipiteillä ole mitään merkitystä, ihmettelen. ”Puolisoni itki, minä itkin, lapset itkivät, mutta viranomaiset päättivät. Onnekseni en enää pysty asumaan yksin ilman ympärivuorokautista hoivaa ja hoitoa ja pääsen asumaan puolisoni kanssa samaan palveluasuntoon. Tästäkin taistelimme. Emme koskaan ajatelleet, että joku muu päättää meidän puolestamme, miten ja kenen kanssa asumme ja elämme yhteiset viimeiset vuotemme.”

Tämä taistelu olisi pitänyt taistella nuorena ja saada aikaan laki, joka kunnioittaa vanhan ihmisen itsemääräämisoikeutta myös asumisen osalta. En uskaltanut asua yksin nuorena, en uskalla asua yksin vanhana. Haluan vanheta yhdessä. Haluan tuntea puolisoni vierelläni, en kuvitella häntä ja ottaa viereen henkilökunnan tarjoamaa tyynyä tai pehmonallea. Oma pehmonalleni on iäkäs, kärtyynen, rakastettu puolisoni. Kunnes kuolema meidät erottaa. Tämän lupasin. Tämän pidän ja sitä ei saa kukaan estää, paitsi sellainen sairaus, jolle en voi mitään.

Tämä tarina on kuvitteellinen, mutta niin tuttu suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Jokaisella vanhuksella on oikeus elää omanlaisensa elämä. Löytää siitä omat kohokohtansa. Tuntea, että viimeisinä vuosina ja kuukausina saa elää rakkaidensa vierellä arvokasta elämää, jossa palvelut ja hyvä kohtelu takaavat turvallisen polun kohti viimeistä maanpäällistä hetkeä.

Tulkoon uusi hyvinvointialue, mutta kunnioittakoon senkin päättäjät ja johtajat meidän vanhuksiamme, heidän tarpeitaan ja toiveitaan.

Tuula Petäkoski-Hult

